

Alicja Grochowska

Sprawozdanie z Sympozjum na temat: Psychologia wobec przemian zachodzących w Polsce, ATK, 24.11.1994 r.

Studia Philosophiae Christianae 31/1, 246-248

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

A.N. Whiteheada. Autor przybliżył uczestnikom, najważniejszą terminologię filozofii procesu. Przedstawił również tak kluczowe pojęcia w filozofii Whiteheada jak czasoprzestrzeń, przyroda, zdarzenie, trwanie, jednoczesność i czas. Po przerwie zostały wygłoszone jeszcze dwa referaty: Bogdan Ogrodnik, *Istota czasu według A.N. Whiteheada i R. Ingardena* i Piotr Gutowski, *Procesy i rzeczy-w-procesie*. W pierwszym referacie autor starał się porównać koncepcję czasu tych dwóch wielkich filozofów dodając własne, czasem odważne wnioski. Piotr Gutowski przedstawił natomiast poglądy współczesnych kontynuatorów myśli Whiteheada. Pierwszy dzień zakończył się dyskusją panelową przy kawie, która nosiła tytuł: *Perspektywy filozofii procesu*. Dyskusja, której przewodniczył prof. J. Perzanowski, była długa i żywa, co świadczy, że przed filozofią procesu są dobre perspektywy.

Drugi dzień sympozjum otworzył referat Józefa Wajszczuka, *Logika zmian dyskretnych a logika zmian ciągłych*. Autor przedstawił pewien rachunek zdaniowy zmian. Dopelnieniem i uzupełnieniem był kolejny referat przedstawiony przez Konrada Turzyńskiego pt.: *Pojęcie zmiany i jej reprezentacja w pewnej logice modalnej*. Obydwa referaty wskazywały na wzajemne oddziaływanie na siebie filozofii procesu i szeroko rozumianej logiki (zwłaszcza modalnej). Okazuje się, że są podejmowane próby analizy filozofii Whiteheada przy pomocy logiki. Z drugiej strony podejmowane są próby zbudowania rachunków logicznych, które uwzględniłyby wszystkie możliwe relacje wynikające z zachodzenia określonych rodzajów zmian (dychotomicznych i ciągłych).

Kolejny referat, który wygłosił Tomasz Płacek nosił tytuł: *Whiteheada paradoks stawania się*. Autor powrócił do myśli samego Whiteheada i przedstawił problematykę stawania się i wynikających z niej paradoksów. Analizując jego myśl autor odwołał się między innymi do paradoksu Zenona, warunku wspólnej przyczyny Reichenbacha i nierówności Bella.

Ostatni referat pt.: *Monadolodzy wszystkich krajów łączcie się* wygłosił Jerzy Perzanowski. Referat wyjaśnił tytuł wykładu. Okazało się, że jest to cytat z Witkiewicza, który był zwolennikiem monadologii. Prof. Perzanowski, w wielkim skrócie, przedstawił dzieje monizmu w historii myśli filozoficznej: od Parmenidesa po Leibniza i jego kontynuatorów (Newtona, Bradleya, Russella, Wittgensteina). Szerzej prelegent omówił poglądy samego Leibniza, przedstawił jego ontykę monad i znaczenie jego ontologii substancji czyli monadologii. Prof. Perzanowski zakończył swój referat zachętą: „Filozofowie logiczni wszystkich krajów łączcie się”, co jest zaproszeniem do uprawiania filozofii na wzór samego Leibniza, „który wielkim filozofem był”, co często ostatni prelegent powtarzał.

Sympozjum zamknął główny inicjator tego przedsięwzięcia Cezary Gorzka, a jednocześnie wielki propagator myśli Whiteheada w Polsce. W sympozjum wzięli udział przedstawiciele z różnych ośrodków akademickich w Polsce. Wzięli również udział w sympozjum pracownicy naukowcy i studenci Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej ATK w Warszawie.

ALICJA GROCHOWSKA

**SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM NA TEMAT:
PSYCHOLOGIA WOBEC PRZEMIAN ZACHODZĄCYCH W POLSCE
ATK, 24 LISTOPADA 1994 R.**

Na Kierunku Psychologii przy Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK zostało zorganizowane sympozjum na temat: *Psychologia wobec przemian zachodzących w Polsce*.

Konferencję otworzył prof. Krzysztof Hirszel, wprowadzając słuchaczy w problematykę.

Wykłady zostały ujęte w cztery bloki tematyczne. Pierwszy z nich związany był ze zmianami motywacyjnymi.

Referat prof. Krzysztofa Hirszla *Motywacja wybaoru studiów* stanowił wprowadzenie do problematyki w oparciu o najnowsze doniesienia z tego zakresu. Zostały przedstawione aktualne orientacje wartościujące młodziży maturальной. Zaproponowany został model autoteliczno-instrumentalnej postawy wobec pracy zweryfikowany o wcześniejsze badania.

Wystąpienie prof. Andrzeja Strzałeckiego było kontynuacją zagadnień motywacji i dotyczyło motywacji wyboru kariery naukowej. W referacie przedstawione zostały wyniki badań empirycznych grupy 1390 studentów pięciu wyższych uczelni warszawskich, dotyczące kontekstu psychologicznego motywacji wyboru kariery naukowej. Został zaprezentowany model teoretyczny osiągnięć twórczych, oryginalny kwestionariusz dotyczący poznawczych, osobowościowych i motywacyjnych aspektów aktywności. Pokazano związki między wyborami kariery naukowej a polityką państwa wobec nauki i szkolnictwa wyższego.

Uzupełnieniem tej części był komunikat mgr Piotra Olafa Żylicza dotyczący wieloaspektowego rozumienia wartości przez młodzież licealną.

W drugiej części sympozjum mówiono o czynnikach, które mogą wpływać zakłócająco na psychiczne funkcjonowanie człowieka.

Prof. Stanisław Siek omówił poszczególne elementy procesów prania mózgu: rozstrajanie organizmu, zmniejszanie poczucia bezpieczeństwa, degradacja obrazu siebie, wzbudzenie poczucia winy, doprowadzanie osobowości do stanu regresji, ofiarowywanie nowego życia. Wykazał, jakie zagrożenie dla zdrowia psychicznego współczesnego człowieka mogą stanowić skutki tych procesów.

Inne rodzaje zagrożeń, związane z degradacją środowiska, przedstawił prof. Andrzej Elias. W referacie pt. *Stan środowiska a psychiczne funkcjonowanie ludzi* skoncentrował się na prezentacji takich konsekwencji oddziaływań środowiska, które rzadko są uwzględniane w dyskusjach nad degradacją środowiska (np. wpływ hałasu na skłonność do zachowań altruistycznych). Zwrócił uwagę, że informowanie opinii publicznej o bardzo złożonych negatywnych konsekwencjach zniszczonego środowiska, które daleko wykraczają poza dobrostan fizyczny i psychiczny ludzi, może być wkładem psychologii wobec przemian w Polsce.

Kolejny blok tematyczny dotyczył różnych aspektów bezrobocia.

Referat prof. Jana Terelaka *Psychologiczne problemy radzenia sobie ze stresem bezrobocia* składał się z dwóch części: teoretycznej i empirycznej. W części teoretycznej zostały scharakteryzowane reakcje psychologiczne bezrobotnego w zależności od czasu utraty zatrudnienia. W części empirycznej przedstawiono wyniki badań nad zależnością między wsparciem społecznym a strategiami radzenia sobie ze stresem.

Inne problemy związane z bezrobociem poruszył prof. Andrzej Jakubik. W swoim wystąpieniu zaakcentował ujemny wpływ bezrobocia na stan psychiczny społeczeństwa polskiego. Następnie omówił podstawowe zasady promocji zdrowia psychicznego, w tym szczegółowo w odniesieniu do bezrobotnych.

Uzupełnieniem tego bloku tematycznego były dwa komunikaty.

Dr Zdzisław Kobos przedstawił nowe podejście i problemy występujące we współczesnej psychologii pracy związane ze zmianami własnościowymi środków produkcji.

Dr Anna Jachnis zaprezentowała założenia i metody stosowane w doborze kadr współczesnych firm i koncernów. Zaakcentowała odejście od tradycyjnych metod psychologicznych na rzecz technik symulujących proces zarządzania.

Ostatnia część sympozjum obejmowała refleksje dotyczące sfery duchowej człowieka.

O szczególnie trudnej sytuacji osób niepełnosprawnych w nowych warunkach ekonomiczno-społecznych kraju mówił dr Józef Placha. Zwrócił uwagę, że obok rewalidacji fizycznej, psychicznej, społecznej, ważną rolę odgrywa rewalidacja ducho-

wa – można ją uznać za uwięzienie całego procesu dojrzewania i przygotowywania osób niepełnosprawnych do życia.

Ks. dr Romuald Jaworski w referacie pt. *Nowe pytania w psychologii religii* poruszył problem roli religii w psychicznym funkcjonowaniu współczesnego człowieka.

Każdy z bloków tematycznych sympozjum podsumowywany był interesującą dyskusją.

BORYS JACEK SOIŃSKI

**POPRAWNE I ZABURZONE STOSUNKI INTERPERSONALNE W RODZINIE
– DIAGNOZA I TERAPIA
(KOSZALIN, 19-20 WRZEŚNIA 1994)**

W dobie wielu przemian w zakresie życia społeczno-kulturowego psychologia jest w szczególności wezwana, aby rozważyć niektóre palące problemy rodzin polskich. Psychologia może dwojako dopomóc duszpasterstwu prowadzonemu przez Kościół: poprzez dobrą diagnozę sytuacji rodzinnej, a także poprzez podjęcie prób terapii tam, gdzie zwyczajne środki duszpasterskie nie wystarczają. Stąd ta właśnie tematyka stała się tematem spotkania Sekcji Psychologii Komisji Episkopatu Polski do spraw Nauki Katolickiej.

Wprowadzenia w tematykę sympozjum dokonała przewodnicząca Sekcji prof. dr hab. Zenomona Płużek. Uzasadniając wybór tematu oraz zakres zainteresowań sympozjum zaznaczyła, że psychologia interesuje się rodziną z dwu perspektyw: z jednej strony rodziną ludzi zdrowych i to należy do normalnej psychologii rodziny, a z drugiej zajmuje się problemami rodzin trudnych i to jest już przedmiotem zainteresowania psychologii klinicznej. Ponadto zaznaczyła, że zakres zainteresowania się psychologią rodzinną obejmuje trzy pokolenia: rodzice rodziców, rodzice i dzieci, oraz rodziny dzieci. Najwięcej dotąd uwagi poświęcano rodzicom i dzieciom. Mało poświęcano uwagi osobom samotnym, psychologii człowieka starego, a także niewiele o sytuacji „dziecka”, które zakłada własną rodzinę – jest to już człowiek dorosły, który sam kieruje swoim postępowaniem, ale nie przestaje być członkiem rodziny.

W czasie sympozjum sytuacje rodziny ukazywano z kilku perspektyw: prawniczej, duszpasterskiej jak i psychologicznej.

Problemy prawne w rodzinie były tematem referatu wygłoszonego przez prof. Jana Świtkę. Główną część referatu zajęło przedstawienie sytuacji prawnej matki i dziecka. Dyskusja toczyła się wokoło projektu ustawy „O ochronie macierzyństwa i praw dziecka”. Referent dostrzegł wiele problemów psychicznych, z którymi muszą borykać się kobiety u progu i na początku macierzyństwa. Są to np. problemy matek samotnych, które nie mają środków do życia ciężarnych kobiet pracujących zawodowo, uczęszczających jeszcze do szkoły lub przebywających w areszcie.

Projekt ustawy ma wymowę wychowawczą: wychowywać do szacunku dla macierzyństwa. Proponuje on wniesienie poprawek do istniejącego ustawodawstwa otaczając opieką prawną kobiety ciężarne oraz matki wraz z dziećmi do lat 3. Sama ustawa rodzi pewne problemy i budzi wiele zastrzeżeń: wymaga ona poniesienia przez państwo znacznych kosztów, może okazać się „zbyt” opiekuńcza i prowadzić do nadużyć (m.in. lekowych). Jednak mimo tych wątpliwości dyskutanci zaakceptowali ogólny kierunek tej ustawy.

Ks. dr Franciszek Głód wygłosił następnie referat na temat: *Problemy duszpasterskiej poradni rodzinnej*. Prelegent stwierdził na wstępie, iż współczesna rodzina przeżywa kryzys. Powszechne są w społeczeństwie niechrześcijańskie postawy wobec życia, wobec wartości takich jak macierzyństwo, ojcostwo, wychowanie. W tej sytuacji